Fachhochschule Nordwestschweiz
Pädagogische Hochschule

ESKE

Ermittlung **s**chulsprachlicher **K**ompetenzen in der **E**rstsprache

TIGRINYA

Aufgabenset 7 bis 9 Jahre Schulerfahrung

© Pädagogische Hochschule FHNW 2018

Professur Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter

Mathilde Gyger & Ursula Ritzau

ዕዮታት

1. ነዚ ጽሑፍ ብምንባብ ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልስ፡

ናይ ድንሽ ችፕስ

ናይ ድንሽ ችፕስ ረቐቕቲ ኮይኖም ኣብ ዘይቲ ዝተጠብሱ ናይ ድንሽ ቅርዳድ እዮም፡ ኣብ 19 ክፍለዘመን ሓደ ካብቶም ብዙሕ ዝተዘርበሎም ፈጠራታት እዮ፡ በዛዕባ መን ከምዝፈጠሮን መን ናብ መሸጣ ከምዘምጽኦን፡ ብዙሕ ሪፖርት እዩ ተጌሩ፡ ብዛዕባ ድምጺ ሓቒ ናይዚ ታሪኽ እዚ ንኽትግምት ዳርጋ ዘይካኣል እዩ ኔሩ፡ እቲ ዝበዝሐ ታሪኽ ብ ኮኽ ጅዮርጅ ክሩም እዩ ተዘርጊሑ፡ ብ ዕለፕ 24 ነሓሰ 1853 እዩ ንሓደ ዘይዕጉብ ዓሚል ንምሑጓስ ድንሽ ኣርቂቑ ብምቕርዳድ ጨው ሓዊሱ ብዘይቲ ዝጠበሶ፡ ውጺኢት ናይቲ ዘይዕጉብ ዓሚል ድማ ሓደ ኣዝዩ ሕጉስ ዓሚል ኮነ፡ እዚ ዕላል እዚ ሓቂ ክኸውን ይኽእል እዩ፡ ግን ድማ ሓደ ካልእ ኮኸ ዝብሃል ኣብቲ ክፍለዘመን እቲ ተመሳሳሊ ሓሳብ ከምዝነበሮ ንፈልጥ ኢና፡ ተመሳሰልቲ ፍርያት ኣብ ብዙሓት ናይ ኣሜሪካ ናይ ምኽሻን መጽሓፍቲ ሰፈሮም ይርከቡ፡ ተመሳሰልቲ ፍርያት ውን ኣብ ዓባይ ብርጣንያ ማዕቢሉ እዩ፡
ኣብ መጀመርያ 1890ታት እዩ ንመጀመርያ ኣብ ድኳናት መዕደጊ ኣስቤዛ ንመሸጣ ቀሪቡ፡ እንተኾነ ግን ብዝሒ ፍርያምነትን መሸጣን ምስ ምምሃዝ ናይ ፍሪቶይዘ ድሒሩ ኣብ መወዳእታ 1920ታት እዩ መጺኡ፡ ኣብ ዝስዕባ ዓመታት ድማ መታን ብዓበይቲ ክረይናት ናብ ኣሜሪካ ክጓዓዝ ክኽእል፡ እቲ መዓሽጊ ተቐየረ፡ ኣብ ኤውሮጳ ኣብ 1950ኣት እዩ ናብ መሸጣ መጺኡ፡

ንምንታይ እዩ እቲ ጽሓፊ ነዚ ጽሑፍ ጽሒፍዎ፧

☐ ንኣንባቢ ብዛዕባ ታሪኽ ናይ ድንሽ ችፕስ ሓበሬታ ንምሃብ፡

☐ ንኣባቢ ብሓደ ዘስሕቕ ዕላል ንምዝንጋዕ፡

☐ ንኣንባቢ ከመይ ጌርካ ናይ ድንሽ ችፕስ ከምትሰርሕ ንምርኣይ፡

ነቲ ናይ ድንሽ ችፕስ መን ከምይምሃዞ ንፈልጥዶ፧

☐ እወ፡ ጆርጅ ክሩም እዩ ኔሩ፡

☐ ኣይፋልን፡ ዝተፈላለዩ ሰባት ኔሮም ክኾኑ ይኽእሉ፡

☐ ኣይፋልን፡ ግን ኣበይ ከምዝተማህዘ ንፈልጥ ኢና፡

እቲ ናይ ድንሽ ችፕስ ምዓስ ከምዝተማህዘ ንፈልጥ ኢና፡	ሓቒ ☐ ሓሶት ☐
ናይ ድንሽ ችፕስ መጀመርያ ኣብ ኣውሮጳ እዩ ተሸይጡ፧	ሓቒ ☐ ሓሶት ☐
ደቂ ሰብ ኣብ ዕስራ ክፍለዘመን ብብዝሒ ናይ ድንሽ ችፕስ ክበልዑ ዝገበሮም ዝተፈላላየ መኽንያት ኣሎ፧	ሓቒ ☐ ሓሶት ☐

© 2018 Pädagogische Hochschule Fachhochschule Nordwestschweiz
IKU Prof. Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter

2. ኣብ ታሕቲ ሓደ ሓጺር ጽሑፍን ኣርባዕተ ናይ ክሊማ ድያግራምን ናይ ኣርባዕተ ከተማታት ክትረክብ ኢኻ፡ ነቲ ጽሑፍ ብምንባብን ነቲ ድያግራም ብምርኣይን፡ እቲ ጽሑፍ ብዛዕባ እንታይ ምዃኑ ኣፉዊ መግለጺ ሃብ፡

ሙቐትን ጠልን

ኣብ ሓደሓደ ቦታታት ናይ ዓለም ኣብ ክረምቲ ብዙሕ ማይ ይሃርም፡ ኣብ ካልእ ድማ ዳርጋ ፈጺሙ ኣይሃርምን፡ ኣብ ሓደሓደ ስፍራ ዓመት ምሉእ ሙቐት ሓደ ዓይነት ዓቐን ይህልዎ፡ ኣብ ካልእ ሰፍራ ደማ፡ ከም ኣብ ስዊስ፡ ኣብ መንጎ ክረምትን ሓጋይን ብዙሕ ፍልልይ ኣለዎ፡ እዘን ኣርባዕተ ከተማታት እዚ ድያግራም ዘርኤና፡ ኣብ ዝተፈላለየ ክፍሊ ዓለም ይርከባ፡ ዝተፈላለየ ኩነታት ኣየር ደማ ኣለወን፡ ሃኖይ ኣብ ቬትናም ትርከብ፡ ቱኒዝ ናይ ቱንዝያ ዋና ከተማ እያ፡ ኣብ ማእከላይ ባሕሪ ደማ ትርከብ፡ ዱብሊን ኣብ ኣየርላንድ፡ ጃኩትስክ ደማ ኣብ ማእከል ሩስያ ይርከባ፡

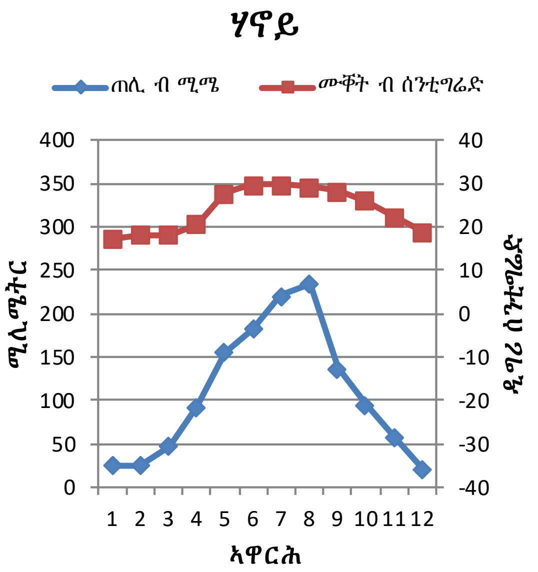

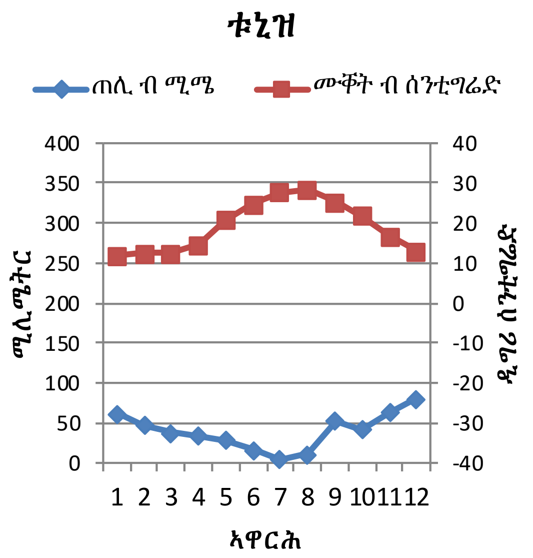

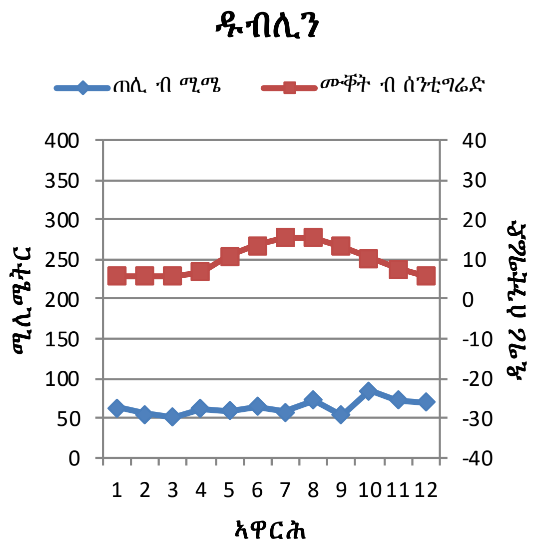

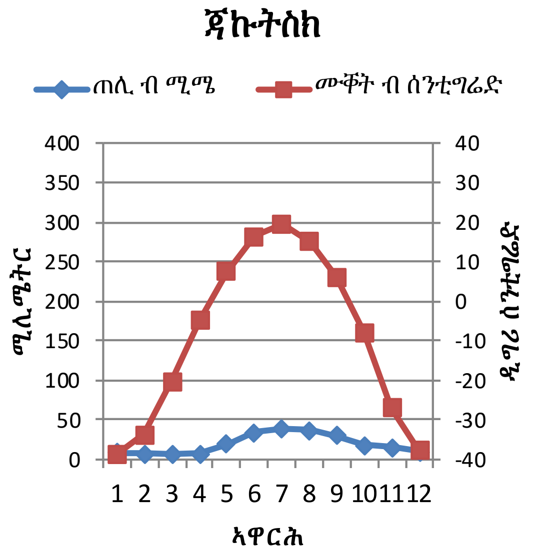

እዚ ክሊማዲያግራም ብናይ ጠልን ናይ ሙቐት ዲያግራምን ዝቖመ እዩ፡ ጠሊ ብጸጋም ኮይኑ ብሚሊሜትር ይንበብ፡ ሙቐት ድማ ብየማን ኮይኑ ብሰንትግሬድ፡ እዚ ዲያግራም ጠልን ሙቐትን ብገምጋም ካብ ጥሪ ክሳብ ትሓሳስ የርኢ፡

© 2018 Pädagogische Hochschule Fachhochschule Nordwestschweiz
IKU Prof. Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter

3. ሕቶታት ን " ሙቀትን ጠልን" [ዕዮ 2]

ሀ) ንጽሑፍን ድያግራምን ኣብ ዕዮ 2 መሰረት ብምግባር ነቲ ቅኑዕ ኸተማ ምልክት ግበር፡

	Hanoi ሃኖይ	Tunis ቱኒዝ	Dublin ዱብሊን	Jakuts ጃኩትስክ
ኣብቲ ዓመት ገምጋም ናይ ሙቐት ኣብ መንጎ 5ን 15ን ሰ.ግ ይቀያየር፡				
እታ ከተማ ኣብ ክረምቲ ዝውሓደ ጠሊ ኣለዋ፡ ካብ ግንቦት ክሳብ ጥቅምቲ ክኣ 20 ሰንትግሬድ ወይ ል ዕሊኡ፡				
እቲ ጠሊ ካብ ጥቅምቲ ክሳብ ሚያዝያ ከም ውርጪ ክወርድ ይኽእል፡				

ለ) ኣብ ዕዮ 2 ዘሎ ዲያግራም ናይ ከተማ ጃኩትስክ ብምርኣይ ኣብዚ ነቲ ቅኑዕ መልእኽቲ ምልክት ግበር፡

ኩነታት ኣየር ኣብ ጃኩትስክ ኣብ ወርሒ ሕዳር የርኢ ....

ከባቢ 0 ሰንቲግሬድን ከባቢ 20ሚሜ ጠሊ	☐
ከባቢ – 10 ሰንትግሬድን ዳርጋ 50 ሚሜ ጠሊ	☐
ቁሩብ ትሕቲ 10 ሰንቲግሬድን ከባቢ 60 ሚሜ ጠሊ	☐
ቁሩብ ልዕሊ – 30 ሰንቲግሬድን ከባቢ 15 ሚሜ ጠሊ	☐

ሓ) ን ድያግራም ኣብ ዕዮ 2 ዘሎ ብምውካስ፡ ኣበየናት ከተማታት ትሕዝቶ ናይ ጠልን ሙቐትን ሙብዝሓትኡ ይቐያየር፣ ነተን ቅኑዓት ከተማታት ኣኽብበለን፣

ትሕዝቶ ጠሊ ሙብዝሕትኡ ይቀያየር ኣብ፡

ሃኖይ	ቱንዝ
ዱብሊን	ያኩትስክ

ሙቐት ሙብዝሕትኡ ይቐያየር ኣብ፡

ሃኖይ	ቱንዝ
ዱብሊን	ያኩትስክ

© 2018 Pädagogische Hochschule Fachhochschule Nordwestschweiz
IKU Prof. Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter

4. ነዘን ክልተ ደብዳቤ ብምንባብ እሕጽር ኣቢልካ ብዛዕባ እንታይ ምዃኑ ኣፋዊ መግለጺ ሃብ፡

ደብዳቤ ቁጽሪ 1

ንቐልዑት ኣብ ክንዲ ጸባ ማይ ሃብዎም

ኣብ ቤት ትምህርታት ዘሎ ናይ ላም ጸባ ባህርያዊ እይኮነን፡ ወዲ ሰብ ጥራሕ እዩ ጸባ ናይ ካልእ እንሰሳ ዝሰቲ፡ ሓደ ሰፊሕ ሳይንሳዊ መጽናዕቲ ብረቡዕ ኣብ ጋዜጣ መግለጺ ሂቡ፡ ኣብዚ እቲ ዝበዝሐ ዝዝርጋሕ ናይ ላም ጸባ ዝተመስርሐ ምዃኑ ተጻሒፉ ኣሎ፡ እቲ መጽናዕቲ ንምህላኽ ጸባ ምስ ምሕጻር ዕድመን ምስ ዓቢ ጸገም ናይ የዕጽምቲ ምስብባርን እዩ ኣትሓሒዝዎ፡
ናይ ላም ጸባ ንናይህዝቢ ጥዕና ይኹን ንኣከባቢ ባህርያውን ጽቡቕን ኣይኮነን፡ ሰለዚ ደቕና ሓድሽን፡ ጥዕናውን፡ ዓርኪ ከባቢና ዝኾኑ ልምደታት ክማሃሩ ግዚኡ እዩ፡ ንተማሃሮ ጽምኦም ንኸርውዩ ማይ ሃብዎም፡

ሀርበርት ሚዩለር
ሓላፊ ትካል " ሸጌታርሽ ኤሰን"

መልሲ ን ሀርበርት ሚዩለር

ጸባ ንግዜ ምሳሕ እዩ

ሀርበርት ሚዩለር ተምሃሮ ኣብ ቤት ትምህርቲ ጸባ ክሰትዩ ኣይደለን፡ ትካለይን ሕቡራት መንግስታትን ደማ ኣንጻር ናይዚ ርእይቶ ንትክእ፡ ኩሎም ቆልዖት ኣብ ቤት ትምህርቲ ጸባ ክውሃቦም ኣለዎ፡
ጸባ 18 ካብ 22 ማዓልታዊ ዘድልዩና ትሕዝቶታት መግቢ ዝሓዘለ ኮይኑ፡ ናይ ተምሃሮ ጽቡቕ ኣመጋግባ ዘርእይ እዩ፡ ሓድሽ መጽናዕቲ፡ ተምሃሮ ኣብ ግዜ መግቢ ኣብ ቤት ትምህርቲ ጸባ እንተዘይተዋህቦም፡ እኹል ትሕዝቶ መግቢ ከምዘይረኽቡ የርኢ፡
ኪኢላ ኣማጋግባ ኡላ ሮዛንደር ካብ ዩኒቨርስቲ ክርስትያንሽታድት ኣብ ሽወደን፡ ኣብ ሰለስተ ቤት ትምህርታት ናይ ሽወደን መጽናዕቲ ኣካይዳ፡ ኣብ ሰለስቲኤን ቤት ትምህርትታት ኣብ ግዜ ምሳሕ ሓደ ዓይነት መግቢ ይውሃቦም፡ ግን ኣብ ሓደ ቤት ትምህርቲ ጥራሕ እዩ ተምሃሮ ኣብ ግዜ ምሳሕ ጸባ ዝውሃቦም፡
እቲ ውጽኢት ከምዘርኣዮ፡ ብፍላይ ቆልዑት ውሑድ ዝምገቡ፡ ግዜ ዘይብሎም፡ ናይ ጸባ ቕረብ ናይ ካልስዩም፡ ቪታምን ቢ 12፡ ማግነዝዩም የድልዮም፡ ስለዚ እዩ ድማ ኣብ ቤት ትብህርቲ ጸባ ዘድልየና፡

ሱዛነ ፕፊስተር
ተወካሊት ትካል " ፕሮ ባወር"

© 2018 Pädagogische Hochschule Fachhochschule Nordwestschweiz
IKU Prof. Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter

5. ነተን ክልተ ኣብ ዕዮ4 ዘለዋ ደብዳቤታት መሰረት ብምግባር ነቲ ቅኑዕ መልእኽቲ ምልክት ግበሩ፡

ሀ) ንምንታይ እያ ወይዘሮ ፐፊስተር ተምሃሮ ጸባ ክሰትዩ ኣገዳሲ ኮይኑ ረኺባቶ፣
- ☐ ቆልዑት ጸባ ተሰትዮም ዝያዳ ስለዝበልዑ፣
- ☐ ጸባ ምስታይ ዕድመ ስለዘንውሕ፣
- ☐ ጸባ ብዙሕ ትሕዝቶ ስለዘለዎ፣

ለ) ንምንታይ እዩ ኣቶ ማየር ቆልዑት ኣብ ክንዲ ጸባ ማይ ምስታይ ትሕሾም ዝበለ፣
- ☐ ማይ ካብ ጸባ ዝሓሰረ እዩ፡
- ☐ ማይ ንኣከባቢ ዝበለጸ እዩ፡
- ☐ ማይ ንጽምኢ ዝያዳ የርዊ፡

ሐ) እቲ መጽናዕቲ ኣብቲ ደብዳቤ እንታይ የርኢ፣
- ☐ ጸባ ምህላኽ ኣወንታውን ኣሉታውን ሳዕቤናት ኣለዎ፡
- ☐ ኣብ ቤት ትምህርቲ ዘሎ ኣመጋግባ ብዘይ ጸባ እኹል ትሕዝቶ ኣለዎ፡
- ☐ ባጸ ምህላኽ ሓያል ዓጽሚ ይህብ፡

መ) ንምንታይ እያ ወይዘሮ ፐፊስተር ደብዳቤ ጺሒፋ፣
- ☐ ኣቶ ሚዩለር ጌጋ ከምዝነበረ ንምንታይ ከምዝሓሰበት ክትገልጽ ሰለዝደለየት፡
- ☐ ማይ ንኣከባቢ ጽቡቕ ምኳኑ ክትገልጽ ሰለዝደለየት፡
- ☐ ተምሃሮ ውሑድ ኽምገቡ ኣይደለየትን፡

ረ) ኣሮ ሚዩለር እንተድኣ ጸባ ሰቲና ናይ ዕድሜ ና ይሓጽር እዩ ባሃላይ እዩ፡	ሓቒ ☐ ሓሶት ☐
ሰ) ኣቶ ሚዩለርን ወይዘሮ ፐፊስተርን ኣብ ክሊቲኡ ደብዳቤታት ሓደ ዓይነት ውጺኢ ናይ መጽናዕቲ እዮም ጠቒሶም፡	ሓቒ ☐ ሓሶት ☐
ቀ) ሳይንቲስት ብዛዕባ ውጺኢት ምህላኽ ጸባ ሓደ ዓይነት ሪኢቶ እዩ ዘለዎም፡	ሓቒ ☐ ሓሶት ☐

© 2018 Pädagogische Hochschule Fachhochschule Nordwestschweiz
IKU Prof. Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter

6. ኣብ ዕዮ 4 ካብ ዝርከቡ ደብዳቤታት ኣየናዮም የእማኒ ኮይኑ ረኺብካዮ፣ ኣፋዊ መግለጺ ሃብ፡

© 2018 Pädagogische Hochschule Fachhochschule Nordwestschweiz
IKU Prof. Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter

7. ትርጉም ናይዞም ዝስዕቡ ሓሳባት እንታይ እዩ፣ ነቲ ቅኑዕ ትርጉም ምልክት ግበረሉ፡

ሀ) ስነምግባር ማለት.....

☐ ንሕና ንገብሮን ዘይንገብሮን፡ ሰባት ከኣ ብዛዕባኡ እንታይ ይብሉ፡

☐ እምነታት፡ ሕጋውን ዘይሕጋውን፡

☐ ሓደ ታሪኻዊ ክፍለግዜ፡

ለ) ሰዋስው እንታይ ይገልጹ፣

☐ ቃላት ከመይ ከምዝዝረቡ፡

☐ ሓደ ጽሑፍ ንውሓቱ ክንደይ እዩ፡

☐ ቃላትን ምሉእ ሓሳባትን ከመይ ከምዝስተኻኸሉ፡

ሓ) ቀንዲ ተዋስኣይ ናይ ሓደ ታሪኽ መን እዩ፣

☐ ነቲ ታሪኽ ዝጽሓፈ ሰብ፡

☐ እቲ ኣገዳሲ ሰብ ኣብታ ታሪኽ፡

☐ እቲ መጀመርያ ኣብታ ታሪኽ ዝተጠቕሰ ሰብ፡

መ) ስምምዕ እንታይ ማለት እዩ፣

☐ ምርድዳእ፡

☐ ብዘሕ ወይ ድርብ፡

☐ ፍቓድ፡

© 2018 Pädagogische Hochschule Fachhochschule Nordwestschweiz
IKU Prof. Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter

8. ነዚ ሰደቓ ብምርኣይ ነዞም ሕቶታት መልስ፡

ኒኮ 15 እዩ ዕድሚኡ 9 ክፍሊ ድማ ይምሃር፡ ረቡዕ ድሕሪቐትሪ ኣብ ሓደ ቤት መግቢ ከም ትሓጋጋዚ ኮይኑ ይሰርሕ፡
ኣብ ናጻ ግዚኡ ኲዕሶ እግሪ ምጽዋት ይፈቱ፡ እዚ ናይ ሰሙን መደቡ እዩ፡

	ሰኑይ	ሰሉስ	ረቡዕ	ሓሙስ	ዓርቢ
7.45-9.15	ናይ ወጻኢ ቛንቛ [ፈረንሳይ]	ናይ ወጻኢ ቛንቛ [እንግሊዝ]	ቁጽሪ	ናይ ወጻኢ ቛንቛ [ፈረንሳይ]	ናይ ወጻኢ ቛንቛ [እንግሊዝ]
9.15-9.45	*ዕረፍቲ*	*ዕረፍቲ*	*ዕረፍቲ*	*ዕረፍቲ*	*ዕረፍቲ*
9.45-11.15	ቁጽሪ	ጅግራፍ	ባህርያዊ ስነፍልጠት	ባህርያዊ ስነፍልጠት	ታሪኽ
11.15-12.00	ቁጽሪ	ጅግራፍ	ቛንቛን ስነጽሑፍን	ቛንቛን ስነጽሑፍን	ቛንቛን ስነጽሑፍን
12.00-13.30	*ናይ ምሳሕ ዕረፍቲ*	*ናይ ምሳሕ ዕረፍቲ*	*ናይ ምሳሕ ዕረፍቲ*	*ናይ ምሳሕ ዕረፍቲ*	*ናይ ምሳሕ ዕረፍቲ*
13.30-15.00	ናይ ወጻኢ ቛንቛ [እንግሊዝ]	ታሪኽ	ናይ ወጻኢ ቛንቛ [እንግሊዝ]	ቛንቛን ስነጽሑፍን	ምንቅስቓስ ኣካላት
15.00-15.30	*ዕረፍ*	*ዕረፍቲ*		*ዕረፍቲ*	*ዕረፍቲ*
15.30-17.00	ቛንቛን ስነጽሑፍን	ምንቅስቓስ ኣካላት		ቁጽሪ	ሙዚቃ
17.00-18.00			ስራሕ		
18.00-19.00			ስራሕ		
19.00-20.00	ኲዕሶ እግሪ		ስራሕ	ኲዕሶ እግሪ	
20.00-21.00	ኲዕሶ እግሪ		ስራሕ	ኲዕሶ እግሪ	
21.00-22.00			ስራሕ		

Fragen

ኒኮ ኣብ ሰሙን ክንደይ ግዜ ናይ ቁጽሪ ክፍለግዜ ኣለዎ፧

ሀ) መልሲ፡ ____________________________

ኣየናይ ዓይነት ትምህርቲ እዩ ንኒኮ ኣብ ሰሙን ሓንሳብ ጥራይ ዘላቶ፧

ለ) መልሲ፡ ____________________________

ኣየናይ ዓይነት ትምህርታት እዮም ንኒኮ ፈጺሙ ቅድሚ ናይ ፍርቂ ማዓልቲ ዕረፍቲ ዘይብሉ፧

ሐ) መልሲ፡ ____________________________

© 2018 Pädagogische Hochschule Fachhochschule Nordwestschweiz
IKU Prof. Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter

9. ብዛዕባ ኣብ ስድራኹም ዘሎ ኣገባብ ኣካያይዳ ቆልዑት ጽሑፍ ጽሓፍ [ንብነት ቆልዑት ምዓስ ክድቀሱ ከብዘለዎም ባዕሎም ክውስኑ ይፍቀደሎምዶ} ፡ ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ደማ መለስ፡
   a. ኣብ ስድራኹም ኣየኖት ሕግታት ንቆልዑት ኣለዉ፣
   b. ካብኣቶም ኣየኖት ጠቓምቲ ወይ ዘይጠቓምቲ ኮይኖም ረኺብካዮም፣ ንምታይ፣

© 2018 Pädagogische Hochschule Fachhochschule Nordwestschweiz
IKU Prof. Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter